

ЕФЕКТИВНЕ МОНЕТАРНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЯК ОСНОВА СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

ОЛЕКСАНДР ДЗЮБЛЮК,
професор кафедри фінансів ім. С. І. Юрія,
Західноукраїнський національний університет,
м. Тернопіль, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-4967-823X>

В умовах воєнного стану роль монетарного регулювання суттєво посилюється, оскільки економіка функціонує під впливом постійних зовнішніх і внутрішніх шоків. Руйнування виробничої та транспортної інфраструктури, скорочення обсягів виробництва, переміщення населення, погіршення стану державних фінансів та зростання бюджетного дефіциту істотно ускладнюють реалізацію ефективної грошово-кредитної політики. Водночас саме Національний банк України змушений забезпечувати стабільність функціонування банківської системи, підтримувати платіжну інфраструктуру, стримувати інфляційні та девальваційні процеси й формувати передумови для фінансової стійкості держави.

Особливістю української економіки є її високий рівень відкритості, що проявляється у значній залежності внутрішнього ринку від зовнішньоторговельних операцій, валютних надходжень та руху міжнародного капіталу. За таких умов валютний курс гривні виступає одним із ключових факторів макрофінансової стабільності. Його коливання безпосередньо впливають на внутрішні ціни, вартість імпортованих ресурсів, фінансові результати підприємств, рівень довіри населення до банківської системи та поведінку економічних суб'єктів на грошовому ринку.

Попри офіційне запровадження режиму інфляційного таргетування, результати реалізації монетарної політики в Україні впродовж останнього десятиліття засвідчують обмежену ефективність такого підходу в умовах нестабільного зовнішнього середовища та значної вразливості економіки до валютних шоків. В Україні інфляційні процеси значною мірою формуються не під впливом монетарних чинників, а внаслідок девальвації національної валюти, структурних диспропорцій економіки, підвищення виробничих витрат та порушення логістичних ланцюгів. Тому концентрація монетарної політики виключно на інфляційних орієнтирах не дозволяє повною мірою забезпечити фінансову стабільність та підтримати економічне зростання.

Досвід останніх років засвідчує, що девальвація гривні супроводжувалася суттєвим погіршенням основних показників функціонування банківської системи. Значне знецінення національної валюти стало фактором прискорення інфляційних процесів, скорочення довіри населення до банків, погіршення якості кредитного портфеля банківських установ та зростання частки проблемних кредитів. Крім того, валютна нестабільність посилює девальваційні очікування, стимулюючи економічних суб'єктів до переведення заощаджень в іноземну валюту та зменшуючи рівень довіри до національної грошової одиниці.

Важливою проблемою сучасної монетарної політики є також недостатня ефективність трансмісійного механізму. В умовах воєнного стану вплив процентної політики Національного банку України на реальний сектор економіки суттєво послабився. Підвищення облікової ставки та встановлення високої дохідності депозитних сертифікатів НБУ сприяли переорієнтації банківських ресурсів із кредитування підприємств у низькоризикові фінансові інструменти. У результаті банківська система значною мірою втратила свою базову функцію фінансового посередництва, коли акумульовані заощадження населення та бізнесу мають трансформуватися в інвестиції та кредити для розвитку реального сектору економіки.

За таких умов особливого значення набуває питання зміни стратегічних орієнтирів монетарної політики. У сучасних українських реаліях забезпечення валютно-курсової стабільності має розглядатися як один із ключових пріоритетів діяльності центрального банку. Стабільний валютний курс виконує важливу функцію формування довіри до національної валюти та банківської системи, сприяє зниженню інфляційних очікувань і забезпечує більш прогнозовані умови для ведення економічної діяльності.

Крім того, валютно-курсова стабільність є важливим чинником підтримання фінансової стійкості банківського сектору. Зниження волатильності валютного ринку сприятиме стабілізації депозитної бази банків, зменшенню ризиків відтоку коштів населення та бізнесу, а також формуванню передумов для активізації кредитування. У свою чергу, розширення кредитної підтримки реального сектору економіки є необхідною умовою економічного відновлення та забезпечення сталого розвитку України.

Отже, сучасні виклики економічного розвитку України потребують перегляду стратегічних підходів до реалізації монетарної політики. В умовах воєнного стану та високої залежності економіки від зовнішніх факторів першочергового значення набуває забезпечення валютно-курсової стабільності як основи довіри до національної

грошової одиниці та банківської системи. Монетарна політика Національного банку України має бути спрямована не лише на досягнення інфляційних орієнтирів, але й на забезпечення стабільності валютного ринку, підтримання ефективного функціонування банківської системи та стимулювання розвитку реального сектору економіки. Лише за таких умов можливо забезпечити стійке функціонування фінансової системи та створити передумови для повоєнного відновлення й довгострокового економічного зростання України.

Список використаних джерел

1. Національний банк України. (2024). Основні засади грошово-кредитної політики на середньострокову перспективу. <https://bank.gov.ua/ua/news/all/osnovni-zasadi-groshovo-kreditnoyi-politiki-na-serednost-rokovu-perspektivu>
2. Національний банк України. (2026). Макроекономічні показники. <https://bank.gov.ua/ua/statistic/macro-indicators#1>
3. Національний банк України. (2026). Статистика зовнішнього сектору України. <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external>

ТРАНСМІСІЯ ЦІН ВІД ВИРОБНИКА ДО СПОЖИВАЧА ЯК ДРАЙВЕР МОНЕТАРНОЇ ПОЛІТИКИ

ЄВГЕН ДРОЗДОВ,
аспірант кафедри банківської справи,
Державний торговельно-економічний університет,
м. Київ, Україна
<https://orcid.org/0009-0000-4237-5415>

Розуміння природи взаємозв'язку між індексом цін виробників та індексом споживчих цін є надзвичайно важливим для прогнозування інфляційних процесів, оскільки зміна цін на етапі виробництва зазвичай виступає випереджаючим індикатором для споживчого сектору. Вивчення цієї взаємодії дозволяє встановити не лише напрям цінового імпульсу, але й часовий лаг, з яким промислова інфляція трансформується у споживчу.

Питання взаємодії Індексу споживчих цін (ІСЦ) та Індексу цін виробників промислової продукції (ІЦВ) у економіці є предметом